

A megújított gyónás szentsége

(Tom Ravetz¹: *Dogmától mentesen* című könyvéből)

A megújított gyónás²

A szentségek azt erősítik fel, ami Krisztus tettén keresztül már benne van a világban, mint lehetőség. Ez ad nekünk erőt ahhoz, hogy növekedjünk efelé a lehetőség felé. A szentség mint egy ikon³, mint élő megtestesülése az erőnek, ami felé mutat, egyúttal arra inspirál, hogy megnyissuk magunkat ennek az erőnek. A megújított gyónás szentségében egyedülálló intenzitással készülhetünk elő arra, hogy igazi énünkől hívjuk elő a szolgálni akarás iránti elhivatottságot.

A megújított gyónás kultikus szövege azzal kezdődik, hogy kétszeri felhívással szólít fel a tanulásra. Ez a legmélyebb megerősítés abban, hogy van lehetőségünk továbblépni, haladni az utunkon. Krisztus szavához kapcsolódik, amit a házasságtörésen kapott asszonynak mondott a János Evangélium 8. fejezetében, akit megkövezés általi halálra ítélték. A kövekben, amelyeket a vádlói rá akarnak vetni, a szégyen összelapító súlya tükröződik, amit olyankor érzünk, amikor a gondolkodásunk túlságosan megmerevedik, és kárhoztatjuk magunkat. Jézus megingatja a vádlók önelégült bizonyosságát azzal, hogy megszólítja a lelkiismeretüket és rámutat, hogy mindannyiuk – mint minden ember – vétkezett már az útja során. Aztán az asszonyra tekint és így szól hozzá: „Én nem ítélek el. Menj, és ne vétkezz többé!” Mit érezhetett az asszony ebben a pillanatban? Akik idehozták, meg voltak győződve arról, hogy nem szabad továbbengedni az életútján; halálra kell zúzni, a kövek súlyával belelapítani a földbe. Most Jézus szól hozzá, teljes mértékig tudatában annak, amit az asszony tett, és azt mondja, hogy *képes* „menni”, hogy folytathatja életútját. Vajon felfogja-e az asszony, hogy annak a teljes lehetetlensége, hogy „többé ne vétkezz”, nem azt jelenti, hogy mostantól emberfelettinek kell lennie, hanem azt, hogy bármilyen eltévelyedésbe is esik, mindig meg fogja találni az erőt ahhoz, hogy továbbléljen?

A megújított gyónás annak a tanulására szólít, hogy szenteljük, áldozzuk, ajánljuk gondolatainkat az isteninek. A „gondolat” szó egyfajta befejezett alak, rávilágít, hogy a gondolatok a múlt eredményei. A gondolatok a gondolkodás végtermékei. A példabeszéd képi ábrázolásában olyanok, mint egy héj. Újra és újra el kell ismernünk, hogy a gondolataink, a dolgokra adott magyarázataink helyesek lehetnek, amikor kigondoltuk őket, de egy idő után el kell engednünk azokat, hogy friss szemmel tekinthessünk egy emberre, egy helyzetre, vagy akár az alapvető értékrendünkre is. Ad egyfajta biztonságérzetet az, hogy rendezett képet alakítunk ki magunkban a valóságról, de aztán újra beleütközünk abba, hogy az rugalmatlannak vagy illuzórikusnak bizonyul.

A szentség fogadását megelőző beszélgetésünk a pappal segíthet eltakarítani a gondolatainkat, hogy megnyíljon az út az élő gondolkodás előtt. A beszélgetésnek nincs kötött formája, mindenki maga dönti el, hogy mit hoz elő. A pap elsődleges feladata, különösen az olyan beszélgetésben, amelyet a szentség szavainak felolvasása követ, a figyelmes hallgatás. Kérdései csak újabb megkérgesedett gondolat-rétegek fellazítását szolgálják, segíthetnek rátalálni arra az új gondolkodásra, amely a régi gondolatok elengedésével jelenhet meg. Fontos hangsúlyozni, hogy a folyamat üteme a beszélgetést kérőhöz igazodik. Igen megrázó lehet akár csak gondolni arra, hogy teljes gondolatvilágunkat egyszerre elengedjük. Nem ez a szentség fogadását megelőző beszélgetés szándéka. Sokkal inkább az, hogy azáltal, hogy dolgozunk a legnyomasztóbb

¹ A Keresztény Közösség papja, az Egyesült Királyság és Írország területi vezetője

² A szentség angol neve Sacramental Consultation, ami utal a szentség fogadását megelőző, a pappal folytatott beszélgetésre is. (ford.)

³ A könyv korábbi fejezetében a szerző ismerteti, hogy az „ikon” szakszó, az olyan földi dolgok jelölésére, amelyek a szellemi valóságra nyíló ablakok. Az ikonnal ellentétes értelmű szakszó az „idol” (bálvány), amely már nem ablak az univerzális valóságra, hanem önmaga válik a vallásos imádat tárgyává. (ford.)

területeken, vagy éppen azokon, amelyeket a leghabzóbbnak érzünk, pl. hálát adni, olyan folyamatokat hozunk mozgásba a lelkünkben, amelyek minden területre kihatnak. Előfordulhat, hogy azt vesszük észre: a szentség szavai járnak a fejünkben hétköznapi pillanatokban is, hogy velünk vannak, amikor döntéseket hozunk vagy embertársainkkal beszélgetünk.

Előfordulhat például, hogy gyermekek vagy társ utáni vágyódásunk olyan berögzült formát öltött, hogy a szerető család által körülvett önmagunk elképzelése miatt alulértékelünk minden más lehetőséget, amit az élet kínál. Ekkor fontos lehet szabaddá válni attól a gondolattól, hogy csakis egy ilyen élet hozhat kiteljesedést, és ehelyett megengedni, hogy az életközösség és gazdagság utáni vágy éljen a lelkünkben, ám közben nyitottá válni a tekintetben, hogy ez milyen formában érkezhetsen el. Vagy lehet, hogy kiábrándultan belekeseredtünk, hogy az élet mégsem olyan színes és mozgalmas, amilyennek fiatalon elképzeltük. „Egyszerűen nem tudjuk megérteni egymást a munkatársaimmal” – ez olyan berögzültséggé válhat, ami eleve megakadályoz minden változást. Nem adtuk fel túl gyorsan? Lehet, hogy egyfajta bizarr biztonságérzetet ad az, ha a meggyőződésünkkel elvágjuk az új élet és a változás lehetőségét? – Mert végülis ha igaz, ami így belémrögzült, akkor nem kell újabb erőfeszítések kockázatának kitennem magam. Az is lehet, hogy büntudat gyötör valami régebbi tettünk miatt. Itt is ellenállhatatlan erővel nyom a következtetés amire jutottunk, hogy minden a mi hibánk, és aligha vagyunk érdemesek az élet folytatására. Ilyenkor is fontos lehet friss szemmel rátekinteni a helyzetre, megérteni a saját szerepünket és a másokét. Ebből új távlatok nyílhatnak meg, felszabadítva a büntudat nyomasztó súlya alól szabadabbá válunk a kreativitásra. Talán még jóvátelhetjük, amit tettünk, de annyit mindenképpen, hogy újragondoljuk a helyzetet, hogy tanuljunk belőle: mit csinálnánk másképp egy másik hasonló helyzetben. Annak a megélése, hogy találunk egy új nézőpontot, ahonnan új fényben látjuk amit addig gondoltunk, felszabadít a múlt terhe alól.

Lehet, hogy egy konkrét élethelyzet van az előtérben, amikor valaki a megújított gyónás szentségét kéri. Az is jó, ha ennek oka nem egy égető probléma vagy kérdés, hanem egyszerűen csak az emberszentelő szertartáson megélését elmélyíteni. Egyesek rendszeresen jönnek, például a születésnapjuk előtt, vagy passió időszakban, hogy áttekintsék életüket és újra tudatosan vigyék az emberszentelő szertartás elé. Ebben egyértelművé válik, hogy a megújított gyónás nem azonos a pszichoterápiával. Nem elsősorban a problémák gyógyításáról szól – sőt, ha a „gondolatok”, amelyekről beszéltünk túlságosan berögzültek, és a szentséget kérő nem képes belső szabadságra találni, meglehet, hogy a pap javasolja neki, hogy forduljon terapeutához. Sokkal inkább arról szól, hogy amit megéltünk, átvigyük a közösség életébe az emberszentelő szertartásban, noha magától értetődő, hogy a beszélgetés tartalma teljesen bizalmas marad.

A következő felhívás arra szólít, hogy tanuljunk az akaratunkat felülről fogadni. Miután a múlt gondolatainak kérgét feltörtük, fogadhatjuk az akaratot az igazi, legmagasabb lényünkötől. Néha már a beszélgetés alatt megmozdul ez, vagy a szentség szavainak elhangzása közben. Azt is megpróbálhatjuk, hogy hordozzuk a nyitottságot, a teret a lelkünkben és akaratunkban, azzal az érzéssel, hogy majd az emberszentelő szertartásban (amin tanácsos a gyónást követően lehető leghamarább részt venni) gyakorolt felajánlás és fogadás fogják beteljesíteni.

A gondolataink isteni felé törekvő áldozásában és az akaratunk fogadásában teljesen átalakul a régi gyónás (confessio – bevallás) és penitencia értelme. A régi gyónásban a embernek egy bűnlajstromhoz kellett mérnie a viselkedését, és szembenéznie azzal, hogy hol vétkezett. Egy külső tekintély adta a mércét, ami alapján a megfelelő viselkedést illető téves gondolatait ki kellett igazítani. A penitenciában egy külső tekintély – a pap – követelte meg tőle akaratának iskolázását azáltal, hogy alávetette azt az egyház akaratának, a jelképes büntetés, meghatározott számú Üdvözlégy vagy rózsafüzér imádkozása által. Annak kimondásával, hogy „feloldozlak”, a pap megszabadította a bűnbánó hívet a múlt terhétől. Az egyház vette magára a terhet, mondhatni az egyház valósította meg a gondolatok odaáldozását, és ezen keresztül megújította kapcsolatát Krisztussal.

A megújított gyónás azáltal, hogy felajánlásra, isteninek áldozásra és az új akarat befogadásra szólít fel, világossá teszi, hogy mára az egyes ember felelősségébe került át az az erő, amely

lehetővé teszi a bűnök átváltoztatását a felajánlason és kommunióon keresztül. Ezért nincs bűnlajstrom, amihez a tetteinket hozzá kéne mérnünk. A mi korunkban megfelelőbb az ember számára, ha élő megértésének fényében úgy, vagy olyan szempontból vizsgálja meg tetteit, hogy ki ő valójában és mit akar igazán. Ez nem jelenti, hogy ezt teljesen egyedül kell kialakítanunk a magunk számára –kérhetünk visszajelzéseket barátainktól, munkatársainktól és másoktól. A szentség fogadását megelőző beszélgetésnek is lehet ilyen jellege – a pap olyan módon próbál figyelni, hogy megtalálhassam az én *valódi* kérdéseimet. De az én kérdéseimet kell megtalálnom, én vagyok felelős a megválaszolásukért, és én kapom a felhívást, hogy „tanuld az isteninek áldozni”.

Megbocsátás

Az, hogy a megújított gyónás szentsége nem tartalmazza a feloldozás régi formuláját, nem jelenti, hogy ne lenne benne jelen a bűnök bocsánata. Amikor Krisztus, aki a szentségeken keresztül szól, belénk helyezi a bizalmát, hogy „tanuljuk az isteninek áldozni”, ez emlékeztethet arra, hogy Ő magára vette az emberlény esendőségének, bűnösségének terhét, ami egyébként agyonnyomna bennünket. A bűnök bocsánata nem azt jelenti, hogy ettől fogva lényünk mentessé válna a bűntől, és mintegy tiszta lappal mehetnénk tovább. Ez megtagadná az utunk értékét. Akárhogyis, a bűneinknek vannak olyan következményei, amelyeket nem tudunk megváltoztatni az utunk során. A tékozló fiúról szóló példabeszédben az apa birtoka fel lett osztva, a tőkét felélték, és a kisebbik fiú önismeretre ébredése ezt nem változtatja meg. A folyamat, hogy felismerem, hol hibáztam és meg is próbálom jóvátenni, nem állítja helyre azt, amit gondatlanságom vagy szándékos károkozásom megakadályozott, vagy ami emiatt sérelmet szenvedett.

Ez az az objektív, a lelkünkre hatalmas súllyal nehezedő teher, amire Keresztelő János utal, amikor azt mondja: „Íme, az Isten Báránya, aki hordozza a világ bűnét!” (János 1.29.) Mert Krisztus felszabadít bennünket és a Földet a bűnök elviselhetetlen terhe alól, neki megvan a teremtő ereje, hogy azt mondja: „A bűneid megbocsáttattak ... menj!”

A régi gyónás az elmúlt bűn terhétől való megszabadulást, feloldozást hangsúlyozta. A megújított gyónás a hangsúlyt arra a megnyíló új irányra helyezi, amit ez a szabaddá válás tesz lehetővé az életünkben.

Az előkészületben és a beszélgetésen keresztül, valamint a gondolataink isteninek áldozásával és az ajándékként érkező akarat nyitott befogadásával igazi önmagunkhoz érkezhetünk, mint a tékozló fiú.

Hol voltunk előtte?

Ki volt a „mi”, aki magába szállt (belépett), és ki volt a „mi”, aki addig a pillanatig élt?

Mivel találkozunk bent önmagunkban, ami az igazi önmagunk?

A szentség ad egy választ ezekre a kérdésekre a kétszeri felhívás után következő mondatokban. A gondolatok elengedése és a jövő magunkhoz engedése igaz békét hoz a lélekbe. A világhoz való új hozzáállás hathat át: az egész világot, és mindent, amivel találkozunk a Szellem megnyilatkozásának, az isteni dicsőség részének látunk. Ez szeretettel tölt el minden és mindenki iránt, aki körülöttünk van. A szeretet, mint erő lép belénk: Isten és az emberiség iránti szeretet. Ebben a legteljesebben személyes szentségben az új közösség magja van elvetve.

Ezekkel az ígéretekkel a szentség megjövendőli az új embert, aki olyan önzetlenül él, hogy semmihez sem ragaszkodik; aki nyitott az isteni akaratra; aki tökéletes lelki harmóniában él, aki a világot az isteni megnyilatkozásaként látja és akinek a teljes lényét szeretet hatja át. Ismerjük ezt az embert? Poncius Pilátus mondta Isten szenvedő szolgája láttán, akit kigúnyoltak, megkorbácsoltak, kicsúfoltak, lila palástban tövisekkel koszorúztak: „Íme az ember! Lássátok, ami igazán emberi!” Szavai évszázadok óta visszhangoznak. Ismerjük ezt az embert – ez Jézus Krisztus, az Emberfia, a jövő emberiségének képviselője. A megújított gyónás szentsége a legmélyebb értelemben apokaliptikus szentség. Apokalipszis itt a héj áttörését jelenti. Ha a gondolatainkat az isteninek tudjuk áldozni, ezáltal megreped a burok, amely elvág minket a valóságtól, az igazi önmagunktól. Megtapasztaljuk igaz önmagunkkal való azonosságunkat,

ahogyan ez megtörténhet súlyosan válságos pillanatokban, vagy ahogyan ez megtörtént a tékozló fiúval. Legmélyebb lényünket éljük át, aki egy Isten szenvedő szolgájával, Krisztussal.

Gerard Manley Hopkins leírja a válságos pillanatot „Hogy a természet egy hérakleitoszi tűz és a feltámadás vigaszáról” c. költeményében, amikor mindent elvesztett ami addig a biztonságérzetét adta, és az életről alkotott összes feltételezése megdőlt, minden a feje tetejére állt. Majd így szól:

*Egycsapásra, harsonaszóra,
Hirtelen az vagyok, mi Krisztus, mert az volt ő, mi én vagyok,
és ez a szegényjancsi, félnótás, cserépdarab, rongycsafat, fuforgács, halhatatlan gyémánt,
Bizony, halhatatlan gyémánt.*

Minden válság és minden fordulópont, pl. amelyet megélhetünk a megújított gyónás szentségében, azt teszi lehetővé, hogy igaz lényünk halhatatlan gyémántja felragyogjon az életünkben.

Krisztus gyógyító tette olyan hatalmas, hogy nem lehet egyetlen képbe belefoglalni. Többféle vonatkozását kell megkülönböztetnünk, amelyekből összeáll az egész. Láttuk feljebb annak a fontosságát, hogy különválasszuk Krisztus tettének szubjektív és objektív vonatkozásait. Egyfelől ez a tett minden ember számára változást hozott, függetlenül attól, hogy tudja-e ezt, ismeri-e Krisztust. Ez a teljes objektivitás fejeződik ki abban, hogy hordozza „a világ bűneit”. De annak is van jelentősége, hogy mi ismerjük őt. Ő a mi emberlétünkben rejlő teljes lehetőség jelképe. Minden kivételes ember lehetővé tesz valamit az emberek számára, ami azelőtt nem volt lehetséges. Egy nagyon hétköznapi példa erre, hogy miután Roger Bannister először futotta négy percen belül az egymérföldes távot, hirtelen egy sor profi futó képes lett erre. De Jézussal ez mélyebbre megy. Mert amit ő él, az az igaz emberlét esszenciája, az ő példája többre képes, minthogy csak megmutatja a lehetőséget: megnyitja emberi emberlétünk erejét bennünk.

A megújított gyónás az igaz önmagunk képét helyezi elénk. Ez a kép arra hív, hogy teljesítsük ki a bennünk lévő lehetőséget. Tehát nem csak egy rajtunk kívül létező kép: kibontja a bennünk lévő erőt, hogy azzá válhassunk, amik igazából vagyunk. Ez az igaz ember az, aki részt tud venni abban a magasztos szolgálatban, ami maga a gondolatok istennek áldozása, a jövőre való megnyílás, és ünneplheti a halálból születő életet. Azáltal, hogy magába száll, a tékozló fiú képessé válik arra, hogy csatlakozzon atyjához az áldozati étel asztaltársaságában, a halálból születő új élet ünneplésében. Az önmagunkra találás képessé tesz bennünket arra, hogy egyre teljesebben részévé válhassunk az ételnek, amely a kommunikációban Krisztus által adott új életet magasztalja.

Újra és újra beleesünk abba a kísértésbe, hogy azt hisszük, tökéletesítenünk kell magunkat, mielőtt csatlakozhatunk az étkezéshez – mint azok a korai keresztények, akik a halálos ágyukig halasztották a keresztelést, nehogy utána még vétkezzenek. Sokkal nagyobb feladat megérteni, hogy szívesen látottak vagyunk úgy, amilyenek vagyunk – olyan szegényjancsi, félnótás, cserépdarabként – amíg nyitottak maradunk a hangra amely azt mondja: „Menj – többé ne vétkezz – tanulj!”

Amikor az Emberfia felbukkant az ókori világban, minden régi alapvetés megdőlt. Minden megkeményedett gondolat a „jó”-ról, a „szent”-ről héjnak bizonyult. Akik képesek voltak rátalálni az élő gondolkodásra, be tudták őt fogadni a szívükbe. A mai korban Krisztus új módon válik jelenvalóvá, amint ezt számtalan ember tanúsítja. Mai eljövetele különbözik a kétezer évvel ezelőtől. Annyiban viszont közös az első eljövetelével, hogy a megszokott gondolati kereteink teljes feladását, az életről alkotott összes feltételezésünk feje tetejére fordulását igényli. *Metanoite!* – mondja Keresztelő János. “Változtassátok meg gondolkodásotokat – tágítsátok ki tudatosságotokat – váljatok újra *kozmetikussá!*” Felszólítása ma újra felhangzik – tüzes szó, ami lángra gyújtja a lelkünket, ami mindent mozgásba lendít. Nicholas Peter Harvey írja:

Jézus ereje és felrázó hatása abban áll, hogy mindannyiunkból elő tudja hívni igaz önmagunkat, amit általában elnyomunk és elrejtünk. Életének teljes törekvése ráébreszteni

minket, testvéreit, hogy hol az a hely önmagunkban, ami nyitott az élő Istenre, az ébredéssel együtt járó meglepetésekkel és újraértelmezésekkel együtt.

A megújított gyónás középpontjában az igaz önvaló feltárulkozása áll, amely a szolgálat által kiteljesedésre áhítozik. Felkészít és meghív a kommunió étkezésébe, ahol megtapasztaljuk Krisztus ölelését, aki az új életet ünnepli velünk, akik elvesztek, de megkerültek, akik meghaltak, de újra és újra átéljük az újjászületés erejét ezen a találkozáson keresztül.

Nincs szükség misztikus élményekre, hogy ezt tudjuk – a gyónás szentsége ez a találkozás. Ígéret, hogy mivé válhatunk, és egyúttal emlékeztetés, hogy mekkora utat kell még megtennünk.

Fordította: Nagy Ágoston

Lektorálta: Huffman Szilvi és Silye Imre